

Türkiye Doğası

Bülent Gözcelioğlu

Türkiye'nin Mürenleri

Muraena helena

Ülkemiz denizleri Akdeniz'in diğer kıyılarına oranla daha az bozulmuş ve kirlenmiş durumda. Dolayısıyla, diğer bölgelere göre daha dengeli bir deniz ekosistemine sahip olduğumu söyleyebiliriz. Bir ekosistemin dengede olduğunu gösteren en önemli gösterge, etçil canlıların varlıkları. Bu etçillerden biri de mürenler. Her ne kadar kötü bir ünleri olsa da, deniz ekosisteminin vazgeçilmez canlıları arasındalar. Kötü ünleri dış görünüşlerinden kaynaklı. Devamlı açık tuttukları ağızları her an saldıracakmış gibi bir izlenim verir. Ağızın açık tutulmasının nedeni, solungaçlarının çok küçük olması dolayısıyla solunum işini ağızlarından yapmaları. Yaşam alanları ve gece etkinlik göstermeleri nedeniyle de insanlarla fazla karşılaşmazlar. Diğer bir deyişle, insanların denize girdiği kumluk sahillerde çok az görülürler. Yaşam alanı olarak daha çok kayalık yerleri tercih ederler. Kaya oyuklarının çok olduğu, labirentli yerlerde daha çok bulunurlar. Küçük mağaralarda, ya da bazı kaya altlarında da bulunabilirler. Etkinliklerini gece yaparlar. Gündüzleri, yaşadıkları kovuklarında yalnızca başlarını hafifçe dışarı çıkarak çevrelerini kontrol ederler. Yuvalarını koruma içgüdüleri çok yüksektir. Dolayısıyla kendilerini tehlikede hissederseniz saldırabilirler. Yılana benzeyen ve pul içermeyen vücutlarına karşın, balıklar sınıfının üyeleridir. Boyları değişmekle birlikte 1-1,5 metre kadar olur. Vücutları kaslı olup oldukça dayanıklıdır. Bu kaslı yapı çenede devam eder ve çok kuvvetli çene sağlar. Burun delikleri de tüp

Mürenin kelime anlamına bakarsak Moğolcada ırmak, akarsu anlamına geldiğini görürüz. Nedeni, belki de, ırmak ya da akarsuya benzeyen beden yapısından kaynaklanıyor.

biçimlidir. Besinlerini daha çok ahtapot gibi kafadanbacaklılar, yengeçler, yakalayabildikleri balıklar oluşturur. Avlarını, genelde kovuklarında beklerler ve kovuğun önünden geçerken hızla saldırıp yakalarlar ve içeriye çekerler. Diş yapıları da oldukça değişik olur. Dişler genelde yatık durumlu olur. Dışarıdan bakıldığında dişsizmiş gibi görünürler. Dişler, korkutma amacıyla ya da avlanacakları zaman ortaya çıkar.

Enchelycore anatina

Fotoğraf: Tahsin Ceylan

Gymnothorax unicolor

Ülkemiz kıyılarında üç farklı müren türü yaşıyor. En çok bilineni, rastlanma olasılığı en fazla olan Akdeniz müreni (*Muraena helena*). Akdeniz müreni denmesinin nedeni, Dünya üzerinde en çok Akdeniz'de yayılış göstermesi. Vücutlarında büyük sarı ya da beyaz benekleriyle dikkat çekerler. Tüm vücut rengiyse, değişken olmakla birlikte, daha çok kahverenginin tonlarında olur. 20 metreye kadar olan derinliklerde yaşarlar. Kahverengi müren (*Gymnothorax unicolor*) ve sivridişli mürene (*Enchelycore anatina*) daha az rastlanır. Kahverengi mürende vücutta benekler bulunmaz. Renkler daha çok kahverenginin çeşitli tonlarında olur. Bunun yanında az da olsa kırmızı kiremit rengi de olabilir. 20 metreye kadar olan derinliklerde yaşarlar. Sivridişli mürenlerse diğerlerine oranla ince vücutlu olup renkleri koyu kahverengidir. Bunun yanında, sarı renkli çizgiler de bulunur. Özellikle burun ve yanak kısmında sarı renk daha belirgindir. 10 metreye kadar olan derinliklerde yaşarlar.

Katkılarından dolayı, Tahsin Ceylan ve Doç. Dr. Murat Bilecenoğlu'na teşekkür ederiz.